

Mellemligstiden bød igen på nye muligheder. Oprettelsen af det danske sygeplejebureau i Paris i 1919 kom til at betyde, at mange danske sygeplejersker valgte at tage til Paris og arbejde som hjemmesygeplejersker der. Inden for et helt andet felt åbnede der sig nu også muligheder for at tage en egentlig teoretisk sygeplejeuddannelse, først og fremmest i USA. Christiane Reimann blev i 1925 den første danske sygeplejerske, der tog en Master's grad i sygepleje. Endelig tiltrak vinterkrigen i Finland i begyndelsen af 2. Verdenskrig et stort antal danske sygeplejersker, som drog ud af humanitære grunde.

Fremstillingen dokumenterer, at de danske sygeplejersker rejste ud af mange grunde – uddannelse, humanitære grunde og eventyrlyst. Men det vises også, at sygeplejerskernes uden-

landske erfaringer fik betydning i diskussionen om dansk sygeplejes fremtidige retning. Mere generelt må det siges at være et overraskende og perspektivrigt resultat for fremtidig kvindehistorisk forskning, at så mange danske kvinder så tidligt rejste ud og knyttede kontakter til miljøer og kvinder i fremmede lande.

I forhold til det samlede værk forekommer det at være en afgørende gevinst, at der med dette bind kastes et nyt, lidt skævt eller overraskende blik på sygeplejehistorien. Dermed brydes med den lidt for forudsigelige, organisationsfikserede linie i de 3 første bind. Kommende bind vil forhåbentlig følge dette op ved at belyse sygeplejehistorien fra andre, utraditionelle vinkler.

Hanne Rimmen Nielsen

KULTURHISTORIE

Hans Edvard Nørregård-Nielsen: *Jeg saae det Land*. H.C. Andersens rejseskitser fra Italien. (Gyldendal, 1990). 248 s.

Emnet for denne bog er H.C. Andersens rejse til Italien i 1833-34, og det erklærede formål er at lade ham selv komme til orde. Henved 150 af hans tegninger er mesterligt gengivet direkte fra originalerne og viser på godt og ondt hans amatøriske streg. Den ledsagende tekst er i hovedsagen citater fra eller parafraiser af hans brevveksling og dagbog samt romanen »Improvisatoren«, som han fik inspirationen til

under dette ophold, og som kom til at betyde hans egentlige litterære gennembrud. Den selvfulende og altid selvoptagede Andersen fornægter sig ikke; men samtidig gives der et interessant tidsbillede af datidens Italien.

I et afsluttende kapitel sætter Hans Edvard Nørregård-Nielsen rejsen ind i en dansk åndshistorisk sammenhæng. Her ville det have været gavnligt, om han havde sagt noget mere om »dannelsesrejsen« som tidsfænomen og om fonden »ad usus publicos«. I øvrigt bør der ikke være skæmmende trykfejl i så smuk en bog!

Erik Christiansen